

Висновки з даного дослідження. Використання управлінської звітності є незамінним перш за все в системі контролю за витратами, наприклад при бюджетуванні, оперативному та підсумковому контролі за розміром витрат, визначенні відхилень. Безпосередньо розробка форм управлінської звітності здійснюється підприємством самостійно з урахуванням технологічних, організаційних особливостей та вимог системи управління витратами.

Отже, формування ефективної системи управління витратами неможливо без інформації, яка надходить із різних джерел і на сьогодні відображається в управлінському, фінансовому та податковому обліку. Їх значимість для кожного підприємства різна, однак, у взаємозв'язку формує відповідну інформаційну систему, яка надає управлінцю інформацію щодо розміру та структури витрат і дає можливість вибрати найбільш оптимальний метод управління витратами.

Література

1. Алчерч А. Управленческий учет: принципы и практика : пер. с англ./ А. Алчерч; под. ред. Я.В. Соколова, И. А. Смирновой. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 952 с.
2. Атамас П.Й. Управлінський облік : навчальний посібник / П.Й. Атамас. – К. : ЦУЛ, 2006. – 440 с.
3. Бабиц Т.Н. Планирование на предприятии : учебное пособие / Т.Н. Бабиц, Э.Н. Кузьбожев. – М. : КРОНУС, 2005. – 336 с.
4. Галенко В.П. Бизнес-планирование в условиях открытой экономики : учеб. пособие для вузов / В.П. Галенко, Г.П. Самарина, О.А. Страхова – М. : Издательский центр "Академия", 2005. – 288 с.
5. Голов С.Ф. Управлінський облік : підручник. / С.Ф. Голов. – К. : Лібра, 2003. – 704 с.
6. Джай К. Шим. Основы коммерческого бюджетирования : пер. с англ. / Джай К. Шим, Джойл Г. Сигел. – СПб. : Пергамент, 1998. – 496 с.
7. Савчук В.П. Практическая энциклопедия. Финансовый менеджмент / В.П. Савчук. – К. : ИД «Максимум», 2005. – 884 с.
8. Райан Б. Стратегический учет для руководителя / пер. с англ. под ред. В.А. Микрюкова. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 616 с.
9. Управленческий учёт : пер. с англ / Аткинсон, Энтони А., Банкер, Раджив Д., Каплан, Роберт С., Янг, Марк С. – 3-е издание. – М. : ИД "Вильямс", 2005. – 878 с.
10. Энтони Р. Учет: ситуации и примеры : / Р. Энтони, Дж. Рис. ; пер. с англ. под ред. и с предисл. А.М. Петрачкова. – М. : Финансы и статистика, 1993. – 560 с.
11. Хорнгрен Ч. Управленческий учет : пер. с англ. / Хорнгрен Ч., Фостер Дж., Датар Ш. – 10-е изд. – СПб. : Питер, 2005. – 1008 с.
12. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства : навч. посібник / Ю.С. Цал-Цалко – Житомир: ЖДТУ, 2004. – 459 с.
13. Щиборщ К.В. Бюджетирование деятельности промышленных предприятий России. / К.В. Щиборщ. – М. : Издательство «Дело и Сервис», 2001. – 544 с.

УДК 657.3

Хорунжак Н.М.
к.е.н, доцент,

докторант кафедри обліку у бюджетній та соціальній сфері
Тернопільський національний економічний університет

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОБЛІКУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ ОЗНАКОЮ

Постановка проблеми. Розгляд генезису обліку, виступає основою формування майбутньої, більш досконалої його концепції, розвитку теорії, організації та методології. На основі оцінки особливостей, притаманних тому чи іншому історичному періоду, стає можливим формування нових характеристик та визначення інструментарію системи рахунковедення. Науковий підхід до встановлення закономірностей та особливостей кожного історичного періоду дозволяє виявити й систематизувати можливі шляхи удосконалення й модернізації облікової системи на основі врахування законів доцільності. Загалом, застосування порівняльно-історичного методу в дослідженнях проблем і перспектив розвитку обліку дозволяє виявити типологічні закономірності, притаманні як об'єктам, так і самій системі обліку в цілому, здійснити порівняння та виявити особливості підходів до ведення обліку в різні історичні періоди, дослідити схожість та відмінності рис обліку (як результат еволюційних закономірностей) на різних етапах його розвитку, наслідки

взаємовпливу явищ і процесів, які відбуваються при цьому, а також здійснити аналіз впливу конкретно-історичних чинників на стан системи обліку.

У більш деталізованому спектрі, дослідження історичних аспектів розвитку системи обліку можуть бути джерелом формування нових його концепцій, принципів, функцій, способів і прийомів ведення. Окрім цього, найвагомішим результатом буде формування нової теоретичної парадигми та розробка інноваційної методології, яка ґрунтуватиметься на використанні тенденцій не лише розвитку обліку, але й комплексу базових наук, в тому числі сучасних інформаційних систем, теорії моделювання, математичної статистики та інших. Власне через це розглядувані аспекти в сукупності виступають достатньо актуальним напрямом наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історичні аспекти розвитку бухгалтерського обліку досліджуються багатьма вітчизняними й зарубіжними науковцями. З-поміж численних публікацій, які, безумовно, також мають наукову цінність, слід виокремити ті з них, котрі становлять інтерес з точки зору такого об'єкта дослідження, як функції обліку та вигідно вирізняються з цієї позиції на тлі інших. Найбільш фундаментальними в цьому плані є наукові здобутки Соколова Я.В. [4]. Цінність наукового осмислення періодизації, яку проводить у своїй праці науковець пояснюється важливістю її ролі у визначенні можливостей подальшого удосконалення системи обліку. В інших працях вчений також звертається до критичної оцінки історичного досвіду розвитку обліку в різні часові проміжки з метою обґрунтування базових позицій подальшого розвитку концепції його теорії [5].

Також слід відзначити, що попри наявність низки спільних рис загальної методології обліку варто звернути увагу на дослідження тих науковців, які здійснювали свої пошуки стосовно установ, котрі фінансувалися з бюджету та його виконання. Серед них Дєдков Є.П. [1], Джога Р.Т. [2], Свірко С.В. [2] та інші. Їхні дослідження містять змістовну характеристику етапів розвитку обліку та висвітлюють специфіку рахункового й документального відображення облікових даних у той чи інший історичний період. Деякі публікації характеризуються поданням критичної оцінки переваг і недоліків систем обліку, що функціонували на теренах України. Проте мало дослідженим є взаємозв'язок між етапами розвитку обліку та тими функціями, які він виконує. Заповнення цієї прогалини дозволить виявити певні системні логіко-функціональні взаємозв'язки й залежності методології обліку та його функцій і на цій основі здійснювати подальше його удосконалення.

Постановка завдання. Завдання дослідження полягає в обґрунтуванні доцільності розмежування етапів розвитку обліку в бюджетних установах (у певні історичні періоди йдеться про їхні прототипи) за функціональною ознакою та розробці на основі критичної оцінки переваг і недоліків, притаманних кожному з етапів, наукової концепції подальшого розвитку його функцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. В процесі дослідження періодизації розвитку обліку нами зроблено висновок, що системна трансформація управління є фактором, який має прямий (лінійний) вплив на зміну, або, щонайменше, подальший розвиток методології обліку. У результаті більш доцільно здійснювати розмежування етапів його розвитку відповідно до послідовності зміни управлінських запитів і відповідного їм формування нових облікових функцій (за функціональною ознакою (принципом)). Таким чином, основою виділення 7-ми етапів в історії розвитку обліку послужили функції: контролю: А – етап зародження обліку з притаманною йому функцією контролю; соціальна: Б – етап зародження захисної функції обліку; регулятивна: В – етап зародження регулятивної функції обліку; оцінна: Г – етап зародження оцінної функції; науково-пізнавальна: Д – етап розвитку науково-пізнавальної функції; оптимізаційна: Ж – етап зародження оптимізаційної функції обліку; аналітична: З – етап розвитку аналітичної функції обліку.

Загалом погоджуючись з прогнозованою дискусійністю цієї авторської позиції, доцільно підкреслити певну її значимість з точки зору історичного підґрунтя й ролі в процесі пізнання розвитку обліку як професійної діяльності та науки. У зв'язку з цим, існування розглядуваної концепції має свій сенс і значення й тому її слід специфікувати шляхом подання відповідних характеристик.

Зародження обліку з теоретичної точки зору вважається першим етапом його розвитку. Характерними його рисами є: потреба у знанні про обсяги об'єктів обліку (в натуральних вимірниках); можливість збереження такої інформації (зарубки, вузлики і т.п.); мотивація до здійснення контролю цінностей (для виживання людини потрібен був запас продуктів); потреба у захисті (відноситься конкретно до обліку в бюджетних установах) тощо.

Поява контрольної функції обліку належить до часового проміжку до 3 ст. до н.е. Цей етап характеризується наявністю таких аспектів: перша управлінська революція (релігійно-комерційна), яка виступила основою появи обліку; доказом існування практики обліку (глиняні таблички, папірус); наявністю управління як інструменту комерції; виникненням перших бухгалтерських записів простої форми; можливістю знищення даних тощо (рис. 1).

Зображені на рис. 1 цифрові позначення мають такі ключові характеристики: 1 – управління сформувалося спочатку як інструмент комерції, а пізніше почало перетворюватися у соціальний інститут і професійне заняття, яке поєднувало у собі управління та облік. Жерці почали виконувати функції: завідування збором податків, управління державною скарбницею, регулювання державного бюджету,

ведення майнових справ, здійснення постачальницьких функцій та функцій, які відносяться до компетенції обліку (2); 2 – ведення ділової та облікової документації, бухгалтерських розрахунків, здійснення контролю, планування та ін.; 3 – виникнення перших письмових бухгалтерських записів простої форми для запам'ятовування, контролю та прогнозування напрямів витрат, використання таблиці множення, проведення інвентаризації; 4 – відсутня загальна методологія, складність і потреба у наявності відповідних великих місць зберігання інформації, недоступність даних широкому колу зацікавлених користувачів через те, що побічний результат управлінської та облікової діяльності жерців – виникнення писемності, недоступної широким верствам населення, фрагментарність і лаконічність записів, можливість знищення даних (розбивши глиняну табличку).

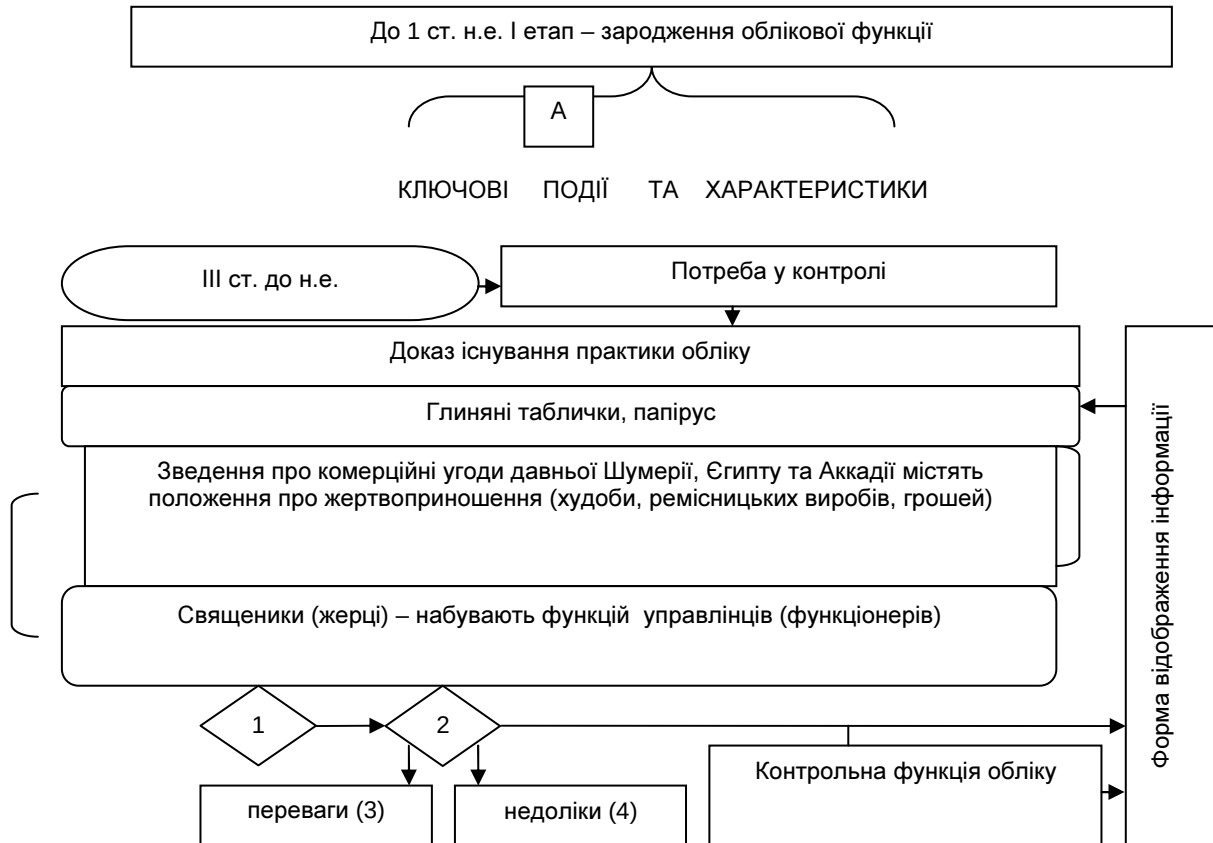

Рис. 1. Етап становлення та розвитку контрольної функції обліку

Розроблено автором

Визначені на рис. 1 характеристики, підтверджують позицію про те, що I етап розвитку обліку у розглядуваному історичному періоді (до III ст. до н.е.) можна позиціонувати з зародженням його контрольної функції. На це вказують ті потреби й характеристики, які притаманні саме контролю за станом і рухом об'єктів. Для досягнення виконання названої функції обліку, як свідчать дослідження історичних джерел [8; 9], є відповідні передумови: відповідальні особи (управлінці) та примітивне письмове відображення облікових операцій.

Дуга управлінська революція (світсько-адміністративна) дала початок розвитку соціального захисту, застосуванню принципів мотивації та послужила основою зародження засад соціального обліку. Таким чином вперше почала проявлятися захисна функція обліку. Її розвиток пов'язаний з утворенням першої формальної організації регулювання взаємовідносин в галузі обліку (рис. 2).

Зображені на рис. 2 цифрові позначення мають такі ключові характеристики: 1 – царські розпорядження надавалися управлінцям-розпорядникам для виконання. 3-поміж інших справ для керівництва це були своєрідні соціальні завдання, пов'язані з захистом населення; 2 – ведення державного обліку незалежно від храмів; 3 – значні розміри (обсяги) документів, проведення інвентаризації один раз на два роки, ведення обліку в окремих господарствах; 4 – регламентованість обліку, набуття ним оцінної функції (у зв'язку з появою грошей), систематизований хронологічний підхід до ведення записів, ведення прибутково-видаткового обліку, використання печаток, підписів для завірення документів, своєрідне розмежування обліку за об'єктами (наприклад камінчики використовуються для обліку як „первинні документи”, а горнятка – як „облікові реєстри” для зведення даних), закінченість, зберігання в архіві, розвиток інвентарного обліку.

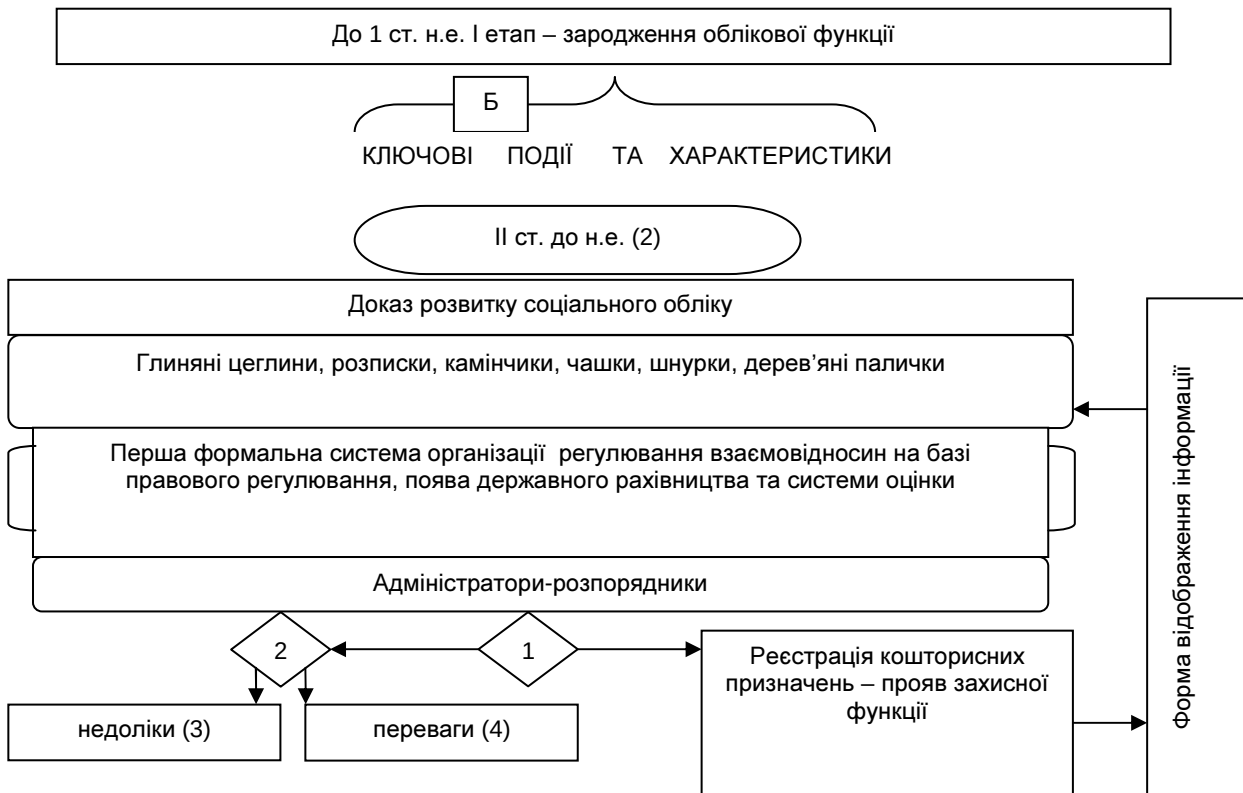

Рис. 2. Етап становлення та розвитку захисної функції обліку

Розроблено автором

Захисна функція обліку, як свідчить рис. 2, отримала передумови для розвитку в результаті появи кошторисних призначень державних коштів. Поступово посилюється роль обліку у забезпеченні підвищення надходжень до державної (общинної) казни. З цією метою починають вестися статистичні переписи населення та зароджуються прототипи державних органів і бюджетних установ. Облік набуває регулювальної функції не лише у виробничому, але й державному секторі. Ключовою його рисою стосовно державних видатків стає централізація управління. Попри це, існує розмежування у системі обліку стосовно ведення системи документування державних видатків і коштів громад (рис. 3).

Зображені на рис. 3 цифрові позначення мають такі ключові характеристики: 1 – централізація управління державними видатками; 2 – ведення обліку державних видатків і коштів громад; 3 – грошове відображення, посилення контролю над видатками, поява рахунків (особливо у виробництві, де використовуються кольорові бірки – прототип сигнальних документів), принцип обов'язкового документування, перший баланс державного господарства та державні рахункові книги, що мають самостійну соціально-економічну силу; 4 – відокремлення системи управління від осіб, що здійснювали облік і поява найманих управляючих, примітивізм підходів до облікового забезпечення оптимізації діяльності (в т.ч. соціальної та виробничої).

Появу функції регулювання, яка на рис. 3 зображена як ключова позиція історичного періоду розвитку обліку – до 1 ст. до н.е. слід пов'язувати з розвитком податкових стосунків. Державне увага приділялася як збору податків (для забезпечення повноти охоплення проводився перепис населення), так і розподілу зібраних ресурсів для суспільних потреб. У цьому контексті облік почав відігравати регулююче значення й набув відповідної функції.

Поява перших форм прояву грошових позначень послужила основою розвитку оцінної функції обліку. Історичний проміжок часу 1-3 ст. н.е. вирізняється розвитком правових відносин, зокрема появою Римського права, мандрівних писців (прототипом найманих обліковців), а також розвитком казначейської справи (правда на теренах Англії). У 4-18 ст. характеризується веденням простої бухгалтерії, вимогами цільового використання коштів, застосуванням приходно-видаткових книг, звітів, Журнал-головної, балансу та іншої бухгалтерської документації. На 19 ст. припадає розвиток методології обліку в бюджетних установах і зосередження акценту на науково-пізнавальній його функції. У цей час з'являються облікові школи, розвивається наука про бухгалтерський облік, акцентується увага на удосконаленні його теорії. Назване розмежування згідно логічного аналізу можна звести до двох основних узагальнюючих характеристик – розвиток оцінної (1-9 ст.) та науково-пізнавальної функції (10-19 ст.) (рис. 4.).

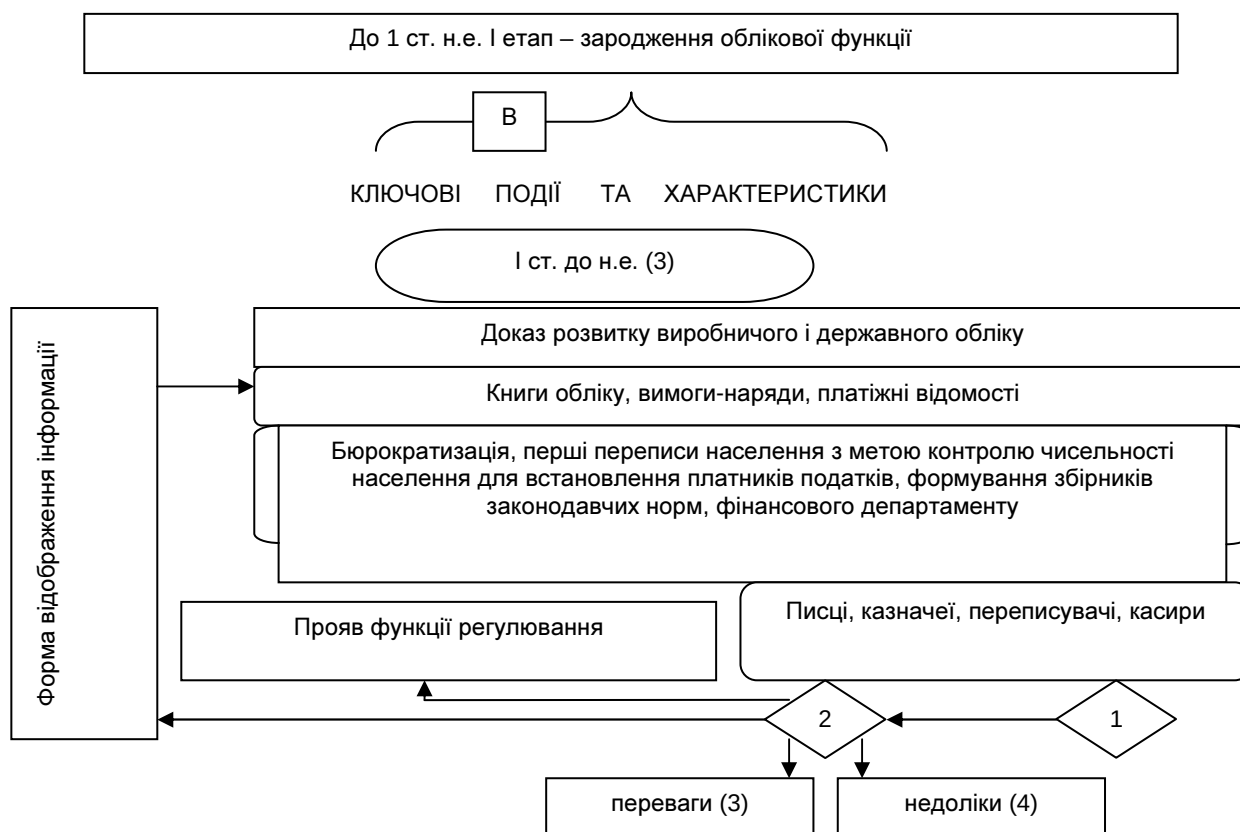

Рис. 3. Етап становлення та розвитку облікової функції регулювання
 Розроблено автором

Зображені на рис. 4 цифрові та умовні позначення мають такі ключові характеристики: * інформації про розвиток обліку у даний період надзвичайно мало, в основному це зарубіжні видання [7; 9]: 1 – період деталізації обліку, ведення обліку до 2 ст. з допомогою буквенних записів, поява маркування, арабських цифр, бірочний облік, поява першої класифікації майна монастирських господарств у Західній Європі; 2 – період розвитку системи подвійного запису, появи друкованих бухгалтерських форм документації; 3 – період розвитку принципів управління, заснованих на мотивації, зміна ставлення до управління організацією – перехід від забезпечення доходу та політичної влади до посилення матеріального стимулювання й поліпшення соціальних умов, період зародження соціалістичного обліку і його автоматизації, початок застосування принципу еквівалентності – шляхом урахування інфляції (при переоцінці цінностей); 4 – управління спрямовувалося на майно та кошти, виникли передумови розвитку операцій позики; 5 – узгодження усіх господарських операцій з відповідним документальним дозволом; 6 – лінійні записи, можливість, зародження шахової форми обліку, яка забезпечувала кращий контроль засобів і грошових коштів, поява мандрівних писців, які за відповідну плату складали звіти, зародження принципу точності, посилення контрольної функції, перші правила оформлення документів, початок подвійного обліку; 7 – буквенні записи не давали абсолютної точності обліку, мандрівні писці забезпечували періодичність обліку, однак для потреб управління коштами, матеріальними цінностями необхідна системність; 8 – управління вимагає незалежного контролю, оскільки звіти могли складатися запрошеними рахівниками; 9 – поява інституту контролерів-аудиторів; 10 – подвійний запис (після 13 ст.), цільове спрямування коштів, дзеркальне відображення фактів господарського життя, розмежування синтетичних і аналітичних рахунків, вартісна основа відображення об'єктів; 11 – облік не зведений в одну систему, ведеться в різних облікових одиницях, що не дозволяє співставляти об'єкти, відсутність результатних рахунків, визначення залишків можливе тільки шляхом інвентаризації, немає правил обчислення контрольних показників; 12 – централізація управління, формування міністерства фінансів, формування загального керівництва обліком; 13 – централізація управління; 14 – науковий підхід до ведення обліку, нормування праці, централізація обліку, розповсюдження ідей подвійної бухгалтерії удосконалення класифікації рахунків і реєстрів обліку, розробка планів рахунків, створення нових форм обліку; 15 – різноманітність підходів до формулювання засад науки бухгалтерський облік.

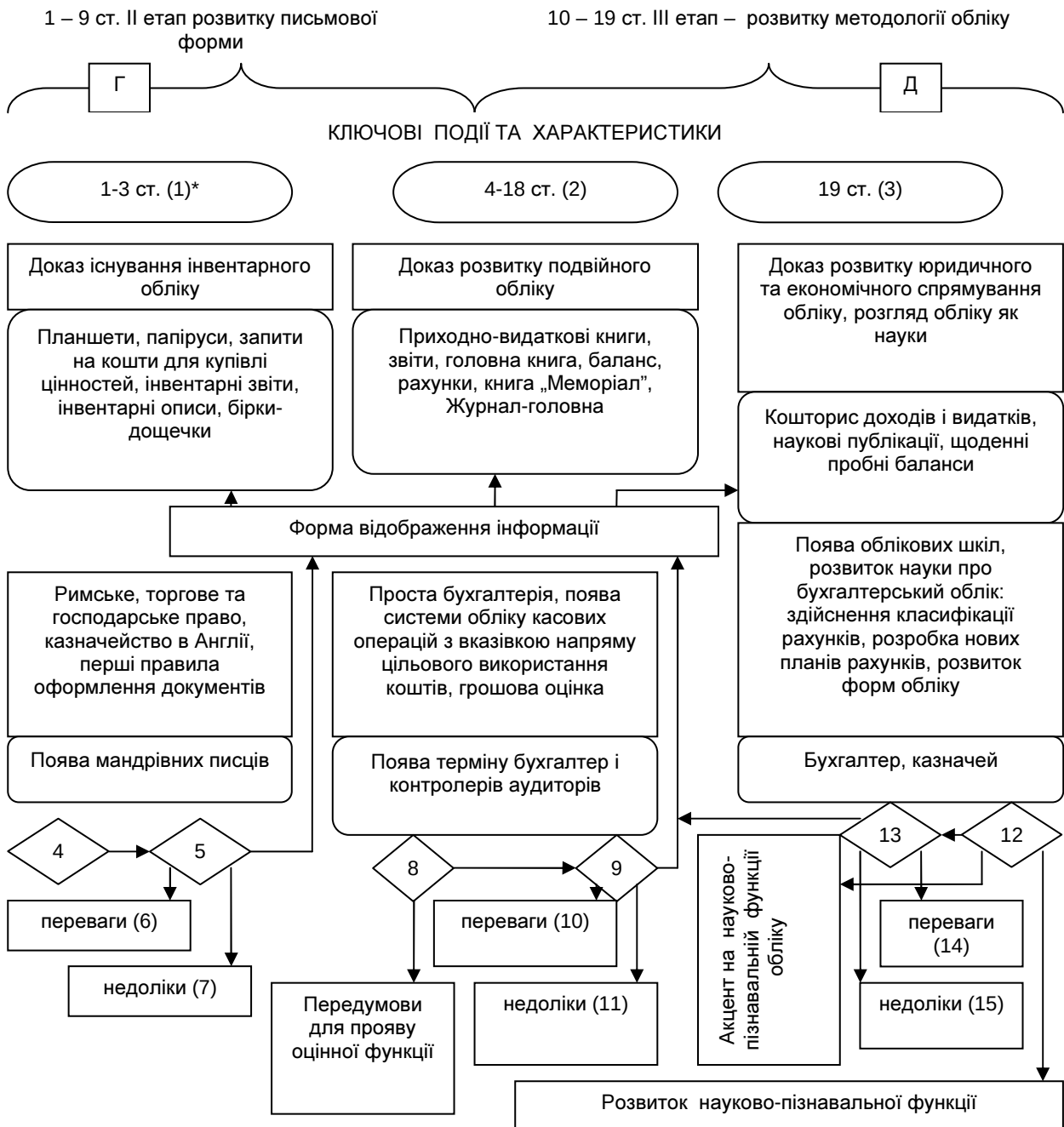

Рис. 4. Етапи становлення та розвитку оцінної та науково-пізнавальної функції обліку бюджетних установ

Розроблено автором

Поява передумов розвитку оцінної функції обліку у період 1-3 та початку 4 ст., як свідчить рис. 4, передусім пов'язана із зародженням грошових стосунків (в т.ч. використання різних предметів для їх забезпечення – хутра звірів, металеві сокири тощо). У класичному розумінні, перші грошові знаки в Україні з'явилися за часів Володимира Святославовича Великого (980–1015 рр.). Це були так звані „златники” та „срібляники” (золоті й срібні монети). До цього на теренах теперішньої нашої держави використовувалися емісії грецьких колоній, монетна продукція стародавнього Риму, арабські дірхеми тощо. У системі обліку поява грошей призвела до розвитку відображення еквівалентів обміну, тобто до появи оцінної його функції.

Доказом розвитку науково-пізнавальної функції обліку у 10-19 ст. служить поява публікацій наукового характеру, облікових шкіл та відповідних дискусій з проблемних питань облікової науки. Подальший історичний розвиток системи обліку та його функцій в бюджетних установах пов'язаний з виникненням необхідності та розширенням можливостей застосування оптимізаційно-аналітичних методів і способів. Досягнення математичних наук і теорії й практики інформатики виступають об'єктивною передумовою для активізації застосування засобів оптимізації в діяльності бюджетних

установ. Таким чином проявляються характеристики етапу зародження оптимізаційної функції обліку (20 ст.) та етапу розвитку аналітичної функції обліку (21 ст. до наших днів) (рис. 5).

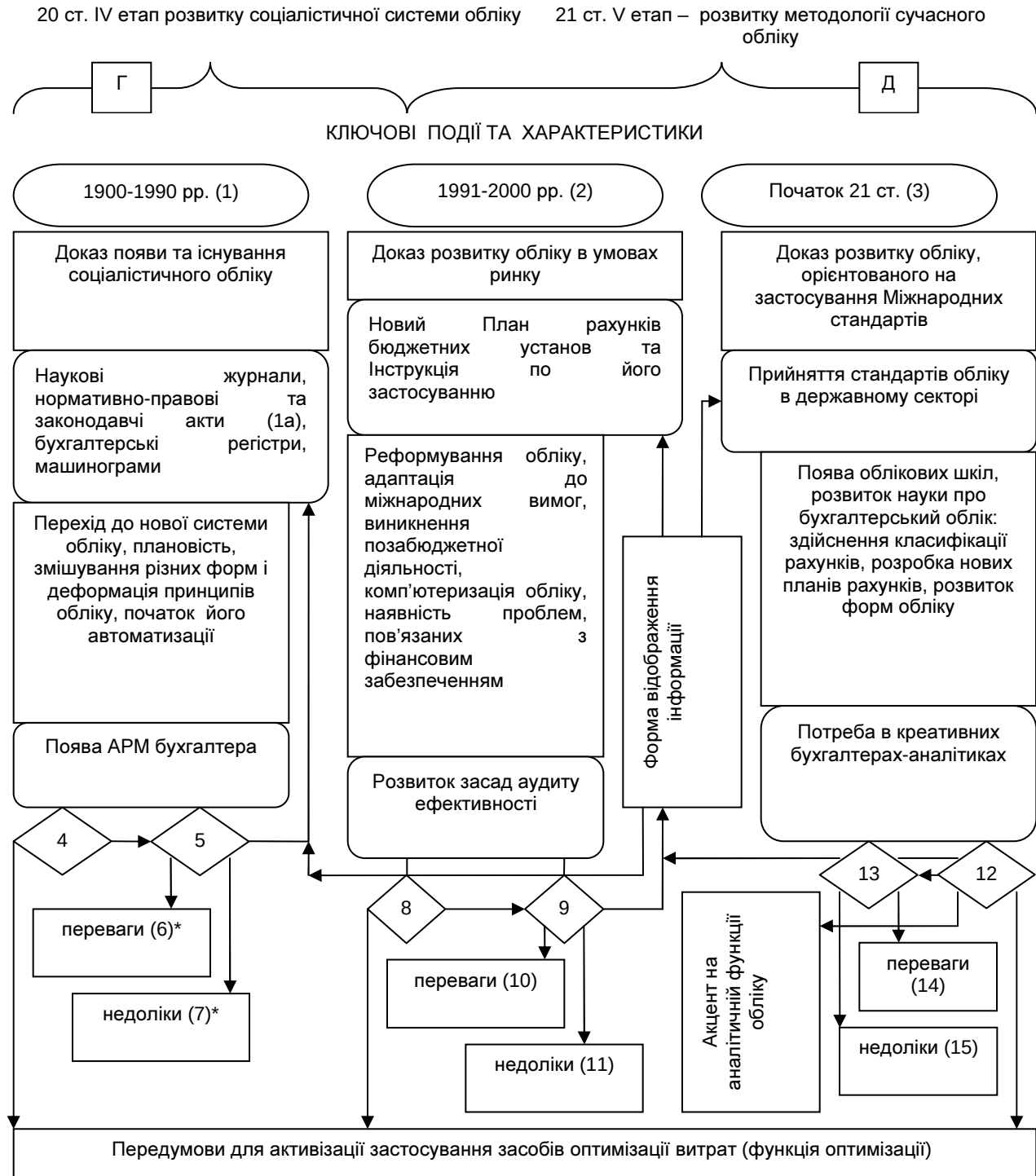

Рис. 5. Етапи становлення та розвитку оптимізаційної та аналітичної функцій обліку бюджетних установ

Розроблено автором

Зображені на рис. 5 умовні (*) та цифрові позначення мають такі ключові характеристики: * – детально переваги та недоліки визначені в п.1.5.2; 1 – усі суб'єкти функціонують на засадах державної, колективної та комунальної власності; 1а – „Інструкція з рахівництва і звітності для урядових адміністративних установ” (1923), „Інструкція з ведення обліку за простою схемою” (1927), „Інструкція про бухгалтерський облік за простою системою в установах, що знаходяться на Державному бюджеті СРСР” (1932), „Інструкція про бухгалтерський облік за подвійною системою обліку в установах, що знаходяться на державному і місцевих бюджетах” та „Інструкція про

бухгалтерський облік (за простою схемою) в установах, що знаходяться на державному і місцевих бюджетах" (1938), „Положення про бухгалтерську звітність і баланси в установах і організаціях, що знаходяться на Державному бюджеті СРСР" (1955), „Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ і Порядку застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ" (1999), „Методичні вказівки з бухгалтерського обліку в централізованих бухгалтеріях бюджетних установ" (1958) та ін.; 2 – період організації обліку незалежної України; 3 – розвиток ринкових засад в діяльності бюджетних установ; 4 – централізація управління, формування міністерства фінансів, формування загального керівництва обліком; 5 – науковий підхід до ведення обліку, встановлення персональної відповідальності за порушення; 6 – розвиток нормативних підходів в обліку, жорстке регулювання норм видатків і контроль виконання планів, централізація обліку, централізація та децентралізація обліку; 7 – централізація і жорстка регламентація обліку, використання кількох планів рахунку у період незалежності; 8 – розвиток Казначейського управління та контролю бюджетних коштів; 9 – ведення обліку з використанням комп'ютерної техніки; 10 – План рахунку бюджетних установ максимально наближений до Плану рахунків виробничих підприємств і адаптований до міжнародних вимог, відродження класичних принципів; 11 – змішування старих підходів до ведення обліку з новими (ринковими), відсутність загальної методології обліку в бюджетних установах в умовах ринку; 12 – системна трансформація управління, спрямована на забезпечення дієвості контролю за видатками бюджетних установ через впровадження Казначейського обслуговування; 13 – відповідно до Постанови КМУ „Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 26 січня 2011 р. № 59" від 07.11.2012 р. № 1022, якщо в бюджетній установі є бухгалтерська служба, її керівник (головний бухгалтер) повинен мати повну вищу освіту відповідного професійного спрямування та відповідати таким вимогам: стаж роботи за фахом не менше 5 років та досвід роботи на керівних посадах не менше ніж 3 роки – за умови, що цій бюджетній установі підпорядковані інші бюджетні установи; стаж роботи за фахом не менше ніж 3 роки та досвід роботи на керівних посадах не менше 2 років – за умови, що цій бюджетній установі не підпорядковані інші бюджетні установи. У разі, якщо в бюджетній установі не утворюється бухгалтерська служба, наймають спеціаліста, який повинен відповідати таким вимогам: вища освіта (магістр, спеціаліст) і стаж роботи за фахом не менше 3 років; освіта бакалавр або молодший спеціаліст та стаж роботи за фахом не менше 5 років; 14 – наближення обліку до міжнародних вимог, початок застосування принципу нарахування, формування підходів до калькулювання послуг; 15 – відсутність єдиного підходу до калькулювання платних послуг, використання кількох планів рахунків, непристосованість обліку до ринкових умов (система не надає можливості обирати альтернативні варіанти діяльності та покращення її результатів).

Аналітична функція – одна з найбільш математимізованих характеристик обліку. Вона, як свідчить рис. 5, надзвичайно актуалізувалася наприкінці 20 початку 21 ст. Це пов'язано зі зростанням конкуренції серед суб'єктів діяльності, в тому числі установ, які фінансуються з бюджету. Справедливо буде зауважити, що об'єктивність потреби в розвитку розглядуваної функції не завжди супроводжується її практичною реалізацією. Більшість бюджетних установ не займаються вирішенням проблем щодо недостатності їхнього фінансового забезпечення на основі всебічного застосування наукових підходів, пов'язаних з використанням обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю. Однак, попри це, аналітична функція, у випадку правильного використання, здатна забезпечити зростання ефективності та результативності суб'єктів діяльності.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, діалектична послідовність розвитку функцій обліку вказує на процес його удосконалення й поступову адаптацію до забезпечення економії бюджетних коштів, що в умовах дефіциту особливо актуально. Акцент на такому векторному спрямуванні обліку дозволяє стверджувати, що в процесі еволюції його суспільна роль змінюється і від кількісних параметрів поступово переходить у площину якісних підходів. Тобто справджується основний закон діалектики – перехід кількісних змін у якісні. Варто також підкреслити, що нові якісні зміни супроводжуються появою відповідних нових кількісних параметрів, котрі неодмінно мають бути взяті до уваги при модернізації обліку.

Література

1. Дедков Е.П. Развитие бюджетного учета / Е.П. Дедков. – М.: Госфиниздат, 1962. – 135 с.
2. Джоба Р.Т. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: Підручник / Р.Т.Джоба, С.В.Свірко, Л.М.Сінельник – К.; КНЕУ, 2003. – 483 с.
3. Душанов И. Общая теория на счетоводството / Иван Душанов.– София : Ромина, 2008 . – 232 с.
4. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: учебное пособие для вузов / Я.В. Соколов. – М. : Аудит, 1996. – 638 с.
5. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета / Я.В. Соколов. – М. : ФиС, 2000. – 496 с.
6. Hendrickson H. Accounting Theori / H. Hendrickson, P. Williams.– London, UK: Routledge, 2012. – 144 p.

7. Lauwers L. Five Hundred Years of Bookkeeping: A Portrait of Luca Pacioli / L.Lauwers, M. Willekens // Tijdschrift voor Economie en Management, Katholieke Universiteit Leuven, 1994, vol:XXXIX issue 3, p.302), KUleuven.b. – 304 s. – [E-Resource]. – Chapter URL: https://lirias.kuleuven.be/bitstream/123456789/119065/1/TEM1994-3_289-304p.pdf
8. Leyerer C. Theorie der Geschichte der Buchhaltung / C. Leyerer. – Brunn: M. Trill, 1919. – [E-Ressourcen]. – Zugriffsmodus: http://www.buchen.ch/Geschichte_der_doppelten_Buchhaltung.pdf
9. Oldroyd D. The role of accounting in public expenditure and monetary policy in the first century AD Roman Empire / D. Oldroyd D. // Accounting Historians Journal, Volume 22, Number 2, Birmingham, Alabama, December 1995. – 124 p.

УДК 657.421

Бойчук А.А.,
к. е. н., доцент кафедри обліку та аудиту
ПВНЗ “Хмельницький економічний університет”
Бойчук В.О.,
к. т. н., доцент, доцент кафедри комп’ютерних систем і мереж
Хмельницький національний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Постановка проблеми. Зміни, що відбуваються в системі економічних відносин потребують реформування організації бухгалтерського обліку в Україні. Перехід до інформаційного суспільства вимагають подальшого вдосконалення організації технічного забезпечення обліково-аналітичної системи підприємств.

Особливості технічного забезпечення організації обліку вітчизняних підприємств та недостатнє знання їхнім керівництвом завдань, які мають вирішуватись викликають необхідність пошуку науковцями й бухгалтерами-практиками шляхів його вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організація технічного забезпечення обліку – не нове питання в обліковій науці. Питання організації технічного забезпечення обліку знайшли відображення в працях вчених: Ф. Бутинця, А. Кузьмінського, М. Кужельного, В. Линника, М. Пушкара, В. Сопка, В. Швеця, В. Шевчука, В. Завгороднього та інших. Велике значення мають також дисертаційні роботи за вказаною тематикою, предметом дослідження яких були проблеми теорії та практики організації інформаційного та технічного забезпечення обліку[1-3].

Значний внесок у розвиток теоретичних та практичних аспектів організації інформаційного та технічного забезпечення обліку зробили автори публікацій у наукових фахових виданнях [4-8].

Проте, питання організації технічного забезпечення обліку залишаються актуальними, серед яких: формування та упорядкування понятійного апарату; розробка критеріїв вибору технічного забезпечення обліку підприємства та її відповідність обліковій політиці підприємства та інші.

Актуальність проблеми, недостатній ступінь її дослідження стосовно сучасних змін в економіці, наявність багатьох невирішених і дискусійних питань зумовили написання статті.

Постановка завдання. Метою даної статті є надання окремих пропозицій з удосконалення організації технічного забезпечення обліку для покращення інформаційної бази управлінського персоналу підприємства.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- уточнити значення організації технічного забезпечення обліку в забезпеченні апарату управління інформацією для прийняття управлінських рішень;
- розглянути окремі проблеми організації технічного забезпечення та запропонувати основні шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Технічне забезпечення – це комплекс технічних засобів і методів, що забезпечують функціонування бухгалтерського обліку, контролю та аналізу. Елементами технічного забезпечення обліку є технічні засоби, методичні і керівні матеріали, технічна документація, персонал. Організація технічного забезпечення здійснюється на основі застосування методичних і керівних матеріалів, а також технічної документації. З метою забезпечення найбільш ефективної технології обробки облікової й аналітичної інформації, необхідно вибрати найбільш оптимальний варіант технічного забезпечення.